

NOKUTs tilsynsrapporter

Fagskuletilbod i psykisk helsearbeid og rusarbeid

Fagskolene i Hordaland

September 2015

NOKUT

NOKUT kontrollerer og bidrar til kvalitetsutvikling ved fagskolene. Dette gjør vi blant annet ved å godkjenne nye fagskoletilbud. Fagskoleutdanning er en yrkesrettet utdanning på et halvt til to år, som bygger på videregående skole eller tilsvarende realkompetanse. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT. Alle fagskoletilbud må tilfredsstillе nasjonale kvalitetsstandarder. NOKUT godkjenner også institusjonenes interne system for kvalitetssikring.

Tilbyder/Utdanningssted:	Fagskolene i Hordaland
Utdanningstilbudets navn:	Fagskuletilbud i psykisk helsearbeid og rusarbeid
Nivå/fagskolepoeng:	60
Undervisningsform:	Nettbasert med samlinger
Sakkyndige:	Hilde Løseth, Ragnhild Eri og Eva Gjerdrum
Dato for vedtak:	15. september 2015
NOKUTs saksnummer	15/136

Forord

Fagskoleutdanning er yrkesrettet utdanning som bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Fagskoleutdanning har et omfang på minst et halvt år og maksimalt to år som heltidsutdanning. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT.

Vurderingsprosessen starter med at en tilbyder søker NOKUT om godkjenning av et utdanningstilbud. Søknaden blir først gjenstand for en innledende vurdering, for å avklare om forutsetningene er til stede for videre behandling jevnfør fagskoletilsynsforskriften § 3-1. I den innledende vurderingen ser NOKUT blant annet på om styringsordning og reglement er tilpasset utdanningstilbudet og om tilbyder har et tilfredsstillende system for kvalitetssikring.

Søknader som tilfredsstillende forutsetningene for behandling blir videre vurdert av eksterne, uavhengige sakkyndige oppnevnt av NOKUT. De sakkyndige vurderer søknaden opp mot de faglige kravene i fagskoletilsynsforskriften §§ 3-2 – 3-8.

Til den sakkyndige vurderingen har NOKUT oppnevnt:

- Hilde Løseth
- Ragnhild Eri
- Eva Gjerdrum

Når de sakkyndige har funnet at ett eller flere av de faglige kriteriene ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, sendes et utkast til tilsynsrapport (kapittel 2) til tilbyder for kommentarer. Tilbyder kan da påpeke mangler eller misforståelser i de sakkyndiges innstilling. NOKUT tillater i tillegg mindre justeringer. De sakkyndige vurderer tilbakemeldingene fra tilbyder, før NOKUT konkluderer og fatter endelig vedtak.

I denne rapporten er alle vurderingene som danner grunnlag for godkjenningen samlet. NOKUT har konkludert med at søknaden ikke tilfredsstillende alle kriterier for godkjenning av fagskoleutdanning. Det er mulig å søke NOKUT på nytt, men da forventes det at søker har forbedret utdanningskvaliteten i henhold til vurderingene gitt i denne rapporten (Må-punktene).

NOKUT, 15. september 2015

Terje Mørland
direktør

Innhold

1	Informasjon om søkeren.....	1
1.1	Informasjon om tilbyder og utdanningen	1
1.2	Innledende vurdering	2
2	Sakkyndig vurdering av utdanningen.....	2
2.1	Oppsummering	2
2.2	Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1).....	3
2.3	Læringsutbytte (§ 3-2)	7
2.4	Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3).....	11
2.5	Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4)	16
2.6	Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5).....	18
2.7	Eksamen og sensur (§ 3-6)	21
2.8	Infrastruktur (§ 3-7)	23
2.9	Konklusjon etter sakkyndig vurdering	24
3	Tilsvarsrunde.....	26
3.1	Søkerens tilbakemelding.....	27
3.2	Sakkyndig tilleggsvurdering.....	30
3.3	Endelig konklusjon fra sakkyndig komité	31
3.4	NOKUTs tilleggsvurdering	32
4	Vedtak	33
5	Dokumentasjon	33
	Vedlegg 1:.....	34

1 Informasjon om søkeren

1.1 Informasjon om tilbyder og utdanningen

1.1.1 Om forholdene rundt skolen

Det råder en viss forvirring om hva tilbyder heter og hvem som har søkt om hva.

I søknaden omtaler tilbyder seg som «Hordaland fagskulestyre».

I organisasjonskartet som er lagt ved omtaler tilbyder seg som: «Fagskolene i Hordaland», med åtte underliggende fagskoler.

17. januar 2014 fikk NOKUT beskjed av tilbyder om at Fagskolene i Hordaland omorganiserte seg til tre fagskoler, hvor Fusa fagskole var én selvstendig fagskole under Fagskolene i Hordaland.

På hjemmesiden, styrevedtektene og i reglementet omtales tilbyder som: «Fagskolene i Hordaland», med tre selvstendige fagskoler: «Bergen maritime fagskole», «Bergen tekniske fagskole» og «Hordaland helsefagskole». Det er, etter det vi kan se, også slik skolene rapporterer i DBH-fagskolestatistikk.

I oversendelsesbrevet til søknaden står det «Hordaland fagskulestyre gjev Fusa fagskule* løyve til å søkje om ny godkjenning av studietilbod innan psykisk helsearbeid og rus.», med fotnoten «Vedtaket vart fatta før fagskulen bytta namn til Hordaland helsefagskole».

Kvalitetssikringssystemet gjelder ikke Hordaland helsefagskole (eller tidligere Fusa fagskule), men Bergen tekniske fagskole, Bergen maritime fagskole og Hordaland helsefagskole. Det er ikke ett reglement for hver av fagskolene, men et felles reglement. På den måten virker de faktiske forhold å være at det er én skole, og det stemmer uansett ikke med organisasjonskartet som ligger ved søknaden.

Foreløpig tolker vi den informasjon vi sitter inne med slik:

- Tilbyder er Fagskolene i Hordaland
- Fagskolens styre omtales som Hordaland fagskulestyre
- Fagskolene er delt i tre underordnede enheter, Bergen tekniske fagskole, Bergen maritime fagskole og Hordaland helsefagskole, som igjen har en rekke studiesteder under seg, eller
- så er disse fagskolene for selvstendige fagskoler å regne, eller
- så er det åtte fagskoler under Fagskolene i Hordaland (jf. organisasjonskartet)

På grunn av motstridende og mangelfull informasjon har NOKUT mistet oversikten over hvilke utdanninger Fagskolene i Hordaland mener de sitter inne med. Vi har en totaloversikt over utdanninger godkjent under Fagskolene i Hordaland, men den stemmer i liten grad overens med noen av versjonene Fagskolene i Hordaland opererer med.

Normalt ville den aktuelle søknaden blitt avvist, før den kom til sakkyndig vurdering. NOKUT oppdaget imidlertid rotet etter at de sakkyndige hadde kommet langt i sin vurdering.

NOKUT kommer ikke til fatte positive vedtak om godkjenninger, før det er ryddet opp.

1.1.2 Om søknaden

«Hordaland fagskulestyre» søkte NOKUT 15. februar 2015 om godkjenning av *Fagskuletilbud i psykisk helsearbeid og rusarbeid* som fagskoleutdanning. Utdanningen er på 60 fagskolepoeng som gis på deltid over 66 uker. Undervisningen vil gis ved Fusa vidaregåande skule, Bergen tekniske fagskole, Stend vidaregåande skule, Odda vidaregåande skule, Stord vidaregåande skule, Knarvik vidaregåande skule, Kvinnherad vidaregåande skule eller Voss vidaregåande skule, og det er søkt godkjenning for inntil 15 studenter.

NOKUT kommer ikke til fatte positive vedtak om godkjenninger fra Fagskolene i Hordaland, før det er ryddet opp i forholdene rundt skolen som er beskrevet overfor.

1.2 Innledende vurdering

Normalt gjør NOKUT en innledende administrativ vurdering. På grunn av de organisatoriske usikkerhetene, er dette ikke gjort i dette tilfellet.

2 Sakkyndig vurdering av utdanningen

Teksten i dette kapittelet er de sakkyndiges vurdering. Der det forekommer «vi», er det et uttrykk for de sakkyndige. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

2.1 Oppsummering

Utdanningen *psykisk helsearbeid og rusarbeid* tilbys ut fra en erkjennelse av at dagens helsepersonell står overfor nye og krevende utfordringer i møte med mennesker med samtidig psykisk lidelse og rus. Utvikling av kompetanse på området er i tråd med helsemyndighetenes føringer.

Tilbyders beskrivelse av læringsutbytte, innhold og pensum viser i stor grad at tilbyder har etablert et faglig forsvarlig rammeverk for utdanningen.

Når vi likevel ikke finner å kunne godkjenne søknaden, er det blant annet fordi vi vurderer at undervisningspersonalets rusfaglige og digitale kompetanse ikke er god nok. Vi ser også mangler i organiseringen av det digitale undervisningsopplegget.

I en utdanning av denne typen er praksis av stor betydning. Det er i praksis kandidaten kan få integrert sine kunnskaper om målgruppen, utvikle relasjonell kompetanse og reflektere over egne holdninger i møte med pasienter/brukere. I praksis vil også kandidatens egnethet kunne bli vurdert. Vi kan ikke se at tilbyder i tilstrekkelig grad dokumenterer at de kan tilby relevante praksisplasser innenfor fagfeltet.

2.2 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

2.2.1 Opptak

- (1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav:
- a) Grunnlag for opptak. Grunnlaget for opptak skal være relevante kvalifikasjoner på nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Søkere har krav på å få vurdert om de er kvalifisert for opptak til en utdanning på grunnlag av realkompetanse.

Vurdering

Tilbyder viser i søknadens til tre opptaksmuligheter: a) fullført videregående opplæring, b) minst fem års relevant praksis uten fagbrev, b) søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksprøven og greier det.

I kapittel 1.3 i studieplanen skriver tilbyder at opptakskrav til utdanningen er fullført videregående opplæring i helse- og oppvekstfag, og den viser til detaljer om opptak i Fagskulane i Hordaland sitt studentreglement. Vi vurderer det formelle opptakskravet «fullført videregående opplæring i helse- og oppvekstfag» som tilfredsstillende, men imidlertid er det et krav at realkompetansevurdering også beskrives i studieplanen. I studentreglementet står følgende om realkompetansevurdering at «den enkelte fagskule har ansvar for å gjennomføre realkompetansevurderinga, i tråd med NOKUT-forskrifta § 5 og rettleiar frå VOX. Søkjaren sin kompetanse vert vurdert opp mot læreplanmål i vidaregåande opplæring innan relevante programområde».

I reglementet er det også oppgitt nærmere bestemmelser om poengutregning og rangering ved opptak.

Bestemmelsen om at realkompetansevurderingen skjer på bakgrunn av læreplanmål i videregående opplæring innen det relevante programområdet, er tilfredsstillende. NOKUT krever imidlertid i sin veiledning til bestemmelser om opptak at: «Tilbyder skal beskrive opptakskravet som står oppført både i selve søknaden, i studieplanen og i reglementet. Det vises til fagskoleloven §§ 1 og 4. Opptakskravene skal fremgå av studieplanen». I tilbyders studieplan for *psykisk helsearbeid og rusarbeid* mangler bestemmelsene om realkompetansevurdering, og dette må inn. Bestemmelsene bør være så konkrete at en søker forstår om han/hun vil kunne søke opptak.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må beskrive mulighet til opptak på grunnlag av realkompetansevurdering i studieplanen, og bestemmelsene bør være så konkrete at en søker forstår om han/hun vil kunne søke opptak.

2.2.2 Samarbeid med yrkesfeltet

(2) Tilbyder skal samarbeide med aktører i yrkesfeltet og delta i faglige nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Vurdering

Tilbyder har lagt ved en samarbeidsavtale som beskriver samarbeid med Helse Bergen Helseforetak (spesialist-nivå) om tilretteleggelse av relevante praksisplasser og hospitering i sammenheng med fordypningsoppgave. De skal møtes i faglig råd to ganger i året. Det fremgår av samarbeidsavtalen at den gjelder gjennomføring og evaluering av utdanningen psykisk helsearbeid og rusarbeid.

Det er lagt ved en oversikt over kommuner i Hordaland med kontaktpersoner tilbyder har intensjonsavtale med (fra høst 2012), og som er tenkt benyttet som praksissteder.

Tilbyder skriver at skolen får økt innsikt i praksisfeltet gjennom dialog og forpliktende samarbeid om praksisplasser. Vi ser at dette er en viktig inngang til samarbeid med yrkesfeltet.

Tilbyder nevner ekskursjoner og gjesteforelesere til og fra relevante institusjoner i fylket som vil gi utdanningen jevn og god kontakt med praksisfeltet. Tilbyder nevner også at bruk av eksterne sensorer vil gi nyttig korrigerende av opplæringen.

Vi savner at tilbyder konkretiserer ulike faglige fora som, utover deltakelse i faglig råd med Helse Bergen HF, er relevante for utdanningen og som sikrer kontakt med aktører i yrkesfeltet, for eksempel Rusfaglig Forum. Dette er viktig for å sikre at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet. Vi mener derfor at tilbyder må dokumentere deltakelse i ulike faglige fora som er relevante for utdanningen og som sikrer kontakt med aktører i yrkesfeltet utover deltakelse i faglig råd med Helse Bergen Helseforetak.

Vi savner at tilbyder gjør rede for hva det beskrevne samarbeidet med Helse Bergen Helseforetak har resultert i. Tilbyder bør derfor gjøre rede for dette.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må dokumentere deltakelse i ulike faglige fora som er relevante for utdanningen og som sikrer kontakt med aktører i yrkesfeltet utover deltakelse i faglig råd med Helse Bergen Helseforetak.

Tilbyder bør gjøre rede for hva samarbeidet med Helse Bergen Helseforetak har resultert i.

2.2.3 Praksisavtaler

(4) For utdanninger med praksis skal det foreligge avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

Vurdering

Tilbyderens mal for praksisavtale inneholder informasjon om hvilke parter avtalen omfatter, organisering, veiledning, mål (læringsutbytte), kriterier for bestått praksisperiode, arbeidskrav og tidsfrister, skjema for midtevaluering og skjema for sluttevaluering. Krav til veileders kompetanse er også nevnt i praksisavtalen. Her fremgår det at vedkommende må ha «minst treårig vidaregående opplæring og tilleggsutdanning på fagskolenivå (denne utdanninga) eller personell med høyskuleutdanning, gjerne med tillegg innan psykisk helsearbeid eller rusproblematikk». Slik vi leser formuleringen, kan en veileder ha hvilken som helst høyskoleutdanning, ettersom det ikke er presisert hvilket fagområde utdanningen må være fra, og ettersom det ikke er krav om tillegg innenfor psykisk helsearbeid eller rusproblematikk. Informasjonen må kunne gjenfinnes i studieplanen. Tilbyder må spesifisere kravene til veileders kompetanse i praksisavtalen og i studieplanen.

Praksisavtalen slår fast at det er skolens ansvar å skaffe relevante praksisplasser. Imidlertid savnes en nærmere beskrivelse av relevante praksisplasser ved helseforetaket og i kommunene som er nevnt, og en konkret beskrivelse av avtaler skolen har med relevante praksissteder. Storm (2012)¹ anbefaler i sin rapport om praksis i fagskoleutdanningen i tillegg at: «Ved fleksibel (nettbasert / samlingsbasert) utdanning bør det inngås avtaler for hver nye student, og nett-/ telefonmøter dersom besøk ikke er mulig».

Det er lagt ved en oversikt over kommuner og kontaktpersoner i Hordaland tilbyder har intensjonsavtale med. Denne er fra høsten 2012 og har overskriften «Intensjonsavtaler psykisk helsearbeid. Vi har derfor ikke nok informasjon til å vurdere om utdanningen er sikret relevante praksisplasser på kommunalt nivå. Vi mener tilbyder må legge ved formell praksisavtale/intensjonsavtale for praksissteder på kommunalt nivå, og en oversikt over aktuelle praksissteder med informasjon om hvem det er inngått avtale med samt kontaktopplysninger.

Inne i selve praksisavtalen finnes et omfattende evalueringsskjema for midt- og sluttevaluering. Her konkretiseres i hvilken grad kandidaten har oppnådd læringsutbyttet i praksis ut fra kandidatens vurdering, praksiskontaktens vurdering og lærers vurdering. Det er ønskelig med et punkt som beskriver hva som skal til for at kandidaten kan bestå sin praksis. Tilbyder bør derfor legge ved et punkt i vurderingsskjemaet i praksisavtalen, som konkretiserer hva kandidaten må forbedre for å bestå praksis.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- spesifisere kravene til veileders kompetanse i praksisavtalen og i studieplanen

¹ Kilde: Storm 2012:30, NOKUT/Artikkelbibliotek/Kunnskapsbasen/Rapporter/UA%202012/Storm_Ingrid_Praksis%20i%20fagskoleutdanningene_2012-4.pdf.

- legge ved formell praksisavtale/intensjonsavtale for praksissteder på kommunalt nivå
- legge ved oversikt over aktuelle praksissteder med informasjon om hvem det er inngått avtale med samt kontaktopplysninger

Tilbyder bør

- konkretisere hva som er relevante praksisplasser innenfor dette fagfeltet i helseforetaket (spesialist-nivå) og i de nevnte kommuner
- legge ved et punkt i vurderingsskjemaet i praksisavtalen, som konkretiserer hva kandidaten må forbedre for å bestå praksis

2.2.4 Fagskolepoeng og arbeidsmengde

(5) Utdanningen skal ha et omfang av 30, 60, 90 eller 120 fagskolepoeng.

(6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500-1800 timer per år.

Vurdering

Utdanningen er på deltid over en periode på 66 uker og har et omfang på 60 fagskolepoeng fordelt på fem emner. Her inngår praksis med ti uker. Totalt antall arbeidstimer for kandidaten oppgis til å være 1800 timer, som er innenfor kravet på det totale antall arbeidstimer.

Studieplanen (læreplanen) beskriver organisering og innhold i utdanningen på en oversiktlig måte. Antall fagskolepoeng fordelt på emnene er feil ført i beskrivelsen i studieplanen, men korrekt ført i egen tabell under overskriften «3. Organisering og omfang».

Emne en, tre og fem har 14 fagskolepoeng. Emne to har åtte fagskolepoeng og emne fire har ti fagskolepoeng. Læreplanen synliggjør godt læringsutbyttet og arbeidskrav knyttet til de enkelte emnene, men vi savner sidetall og korrekt referering.

Arbeidsmengde knyttet til litteratur:

Det er vanskelig å vurdere hvor stor arbeidsmengde litteraturen representerer fordi læreplanen ikke referer med sidetall i alle emnene. Flere av emnene har samme bok, eller hentet andre deler/kapitler i samme bok f.eks. Herheim og Langholm (2006) og Fekjær (2008). Tilbyder må derfor oppgi sidetall/antall sider for litteraturen knyttet til hvert emne i studieplanen, for at vi skal kunne vurdere arbeidsmengden knyttet til å lese pensumlitteraturen.

Arbeidsmengde knyttet til arbeidsmåter:

Utdanningen anvender både lærerstyrte og egenstyrte lærings- og undervisningsformer i alle emnene.

Emne én (14) har tre arbeidskrav (individuell oppgave, refleksjonsoppgave og gruppeoppgave) som skal inn i mappevurderingen. Emnet skal gjennomføres på 18 uker.

Emne to (8) har de samme arbeids- og undervisningsformene, men flere arbeidskrav: en individuell skriftlig oppgave, en gruppeoppgave + undervisning av medstudent, to digitale diskusjonsinnlegg, et hovedinnlegg i gruppe samt at kandidaten skal føre elektronisk logg. Emnet har færre fagskolepoeng enn emne én, så her er ikke arbeidsmengden og vurderingsgrunnlaget som skal inn i mappen i samsvar med fagskolepoeng-mengden. Emnet skal gjennomføres på seks uker.

Emne tre (14) har en individuell skriftlig oppgave, en gruppeoppgave med individuell muntlig høring, to diskusjonsinnlegg, et hovedinnlegg (ikke forklart hva dette innebærer), en elektronisk kunnskapstest samt at kandidaten skal føre elektronisk logg (ikke nærmere presisert). Emnet skal gjennomføres på ti uker.

Emne fire (10) har en individuell skriftlig oppgave, en gruppeoppgave med undervisning av medstudent tilknyttet, to digitale diskusjonsinnlegg, hovedinnlegg i gruppe samt føring av elektronisk logg. Emnet skal gjennomføres på 8 uker.

Emne fem (14) er fordypningsoppgave/hovedprosjekt og skal gjennomføres på 14 uker.

Samlet sett gir dette inntrykk av en betydelig arbeidsmengde. Det fremgår ikke av studieplanen hvor mange arbeidstimer dette omfatter for kandidaten, eller hvordan disse arbeidstimerne fordeles mellom de ulike undervisnings- og læringsformene, herunder også fordypningsoppgave/hovedprosjekt. Dette er et krav.

Tilbyder beskriver etter vår mening ikke omfanget av arbeidsmengden i utdanningen på en slik måte at vi kan vurdere om uketallet i emnefordelingen og til sammen 1800 arbeidstimer er tilstrekkelig for å oppnå læringsutbyttet slik dette er beskrevet under hvert emne. Dette vanskeliggjør også en forutsigbar arbeidsmengde for kandidaten. Tilbyder må derfor knytte timeantall til undervisnings- og læringsformene.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- knytte timeantall til undervisnings- og læringsformene i studieplanen
- oppgi sidetall/ antall sider for litteraturen knyttet til hvert emne i studieplanen

Tilbyder bør rette opp feil i antall fagskolepoeng fordelt på emnene i studieplanen.

2.3 Læringsutbytte (§ 3-2)

Utdanningen skal gi ett samlet læringsutbytte som er relevant for yrkesfeltet. Læringsutbyttet skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som studentene oppnår etter fullført utdanning, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.

2.3.1 LUB fra søknaden²

Kunnskaper

Kandidaten:

² Tilbyder har levert én læringsutbyttebeskrivelse i søknadsskjemaet, og en annen i studieplanen. Læringsutbyttepanelet har vurdert læringsutbyttebeskrivelsen fra søknadsskjemaet, og det er den som er limt inn her.

- har kunnskap om psykiske lidelser og ruslidelser og hvordan disse kan forebygges og behandles
- har innsikt i sentrale lover og forskrifter som regulerer rettigheter og plikter for pasienter/brukere, pårørende og yrkesutøvere innen helse- og rusomsorg
- har kunnskap om hvordan helse- og omsorgstjenestene for mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser er organisert
- kan oppdatere sin kunnskap innen psykisk helse- og rusarbeid for å ivareta brukeres individuelle behov
- har kunnskap om etiske teorier og kommunikasjonsverktøy i arbeidet med brukere med psykiske lidelser og ruslidelser
- forstår betydningen av helsefremmende og forebyggende arbeid i rehabiliteringen av brukere med psykiske lidelser og ruslidelser
- har forståelse for psykiske lidelser og ruslidelser i et samfunnsperspektiv

Ferdigheter

Kandidaten:

- kan anvende kunnskap om mennesker med psykiske lide lidelser og ruslidelser for å delta i planlegging, organisering og iverksetting av tiltak og metoder
- kan anvende kunnskap og samhandlingskompetanse i veiledning av pasienter/brukere for å oppnå mestring og aktiv problemløsning
- kan kommunisere og samhandle med pasienter/brukere, pårørende og fagpersoner for å gjennomføre hensiktsmessige tiltak
- kan finne informasjon og fagstoff om helsefremmende arbeid, og gjennom dette bidra til å forebygge problemutvikling, sykdom og funksjonsnedsettelse innenfor psykisk helsearbeid og rusarbeid
- kan kartlegge ressurser og identifisere behov hos pasienter/ brukere med psykiske lidelser og ruslidelser for å iverksette helsefremmende tiltak

Generell kompetanse

Kandidaten:

- har forståelse for etiske utfordringer og dilemmaer i psykisk helse- og rusarbeid og kan reflektere over egen praksis og begrunne sine vurderinger faglig og etisk
- har utviklet en etisk grunnholdning som ivaretar samarbeid med pasienter/brukere, pårørende og fagpersoner, ivaretar brukermedvirkning, og ser behovet for meningsfull aktivitet for mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser
- kan utføre kartlegging og behandling av pasienter/brukere med psykiske lidelser og ruslidelser for å vurdere og ivareta deres behov for omsorg, behandling og oppfølging
- kan bygge relasjoner i faggrupper for å kvalitetssikre og videreutvikle sin kompetanse og forståelse for pasienter/ brukere og fagfeltet
- kan utvikle tjenestetilbudet gjennom erfaring- og kunnskapsdeling på arbeidsplassen

Ytterligere kommentarer

Læringsutbyteskildringane er våre forslag pt., men dei kan verta justerte når det arbeidet NUFHO i desse dagar organiserer med nasjonale LUB'ar, er kvalitetsikra av m.a. NOKUT.

NOKUT gjennomfører i 2014 og 2015 et forsøk hvor vi deler opp den sakkyndige vurderingen av en godkjenningssøknad i to. I den første delen vurderer et panel om læringsutbyttebeskrivelsen (LUB) i den aktuelle søknaden er utformet i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR), og konkluderer med om søknaden er egnet for videre sakkyndig behandling.

Panelets vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen ligger samlet sett på nivå 5.1 i NKR. Enkelte deler av beskrivelsen er muligens på et for høyt nivå. For eksempel er det kanskje mer realistisk at kandidaten har kunnskap om etiske prinsipper, enn etiske teorier på dette nivået.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner, og gir innsikt i utdanningens faglige innhold og profil.

Læringsutbyttebeskrivelsen er egnet til å skille mellom ulike studier.

Deskriptoren «forstår betydningen av helsefremmende og forebyggende arbeid i rehabiliteringen av brukere med psykiske lidelser og ruslidelser» under ferdigheter kunne med fordel vært flyttet til generell kompetanse, og slått sammen med «kan utføre kartlegging og behandling av pasienter/brukere med psykiske lidelser og ruslidelser for å vurdere og ivareta deres behov for omsorg, behandling og oppfølging».

NKR definerer at det er yrkets betydning kandidatene skal forstå i et samfunns- og verdiskapingsperspektiv. Slik de to kunnskapsdeskriptorene som handler om å forstå betydningen av helsefremmende og forebyggende arbeid og forståelse for psykiske lidelser er utformet i denne læringsutbyttebeskrivelsen, kunne de nok også bli slått sammen. Slik de står nå, er det lidelsenes betydning kandidatene skal forstå i et samfunnsperspektiv.

Vi mener også formuleringen «ser behovet for meningsfull aktivitet» er noe uklart formulert i det andre kulepunktet under generell kompetanse. Det er uklart for oss hva det egentlig betyr «å se behovet», men vi antar at det betyr at kandidaten anerkjenner dette behovet for meningsfull aktivitet og iverksetter tiltak som søker å imøtekomme behovet. Under ferdigheter mener vi begrepet «hensiktsmessige» er unødig i beskrivelsen «kan kommunisere og samhandle med

pasienter/brukere, pårørende og fagpersoner for å gjennomføre hensiktsmessige tiltak» ettersom alle tiltak har som formål å være hensiktsmessige.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttebeskrivelsen er i tråd med NKR.

2.3.2 Sakkyndiges vurdering

Tilbyder har levert ulike læringsutbyttebeskrivelser i studieplanen og i søknaden.

Læringsutbyttepanelet har vurdert beskrivelsen fra søknadsskjemaet som også er limt inn i denne rapporten, det vil vi også gjøre i vurderingen under. Tilbyder må erstatte den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen i studieplanen, med den som er presentert i søknadsskjemaet.

Utdanningens læringsutbytte skal ifølge søknaden tilsvare nivå 5, fagskole 1 ifølge Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR).

Utdanningens læringsutbytte beskriver under overskriften *Kunnskaper* at kandidaten har

- kunnskap om psykiske lidelser og ruslidelser og hvordan disse kan forebygges og behandles
- har innsikt i sentrale lover og forskrifter som regulerer rettigheter og plikter for pasienter/brukere, pårørende og yrkesutøvere innen helse- og rusomsorg
- har kunnskap om hvordan helse- og omsorgstjenestene for mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser er organisert

Her beskrives læringsutbytte i tråd med NKR nivå 5.

Tilbyder beskriver under *kunnskaper* at kandidaten forstår betydningen av helsefremmende og forebyggende arbeid i rehabilitering av brukere med psykiske lidelser og ruslidelser. Dette bør flyttes til under *generell kompetanse*.

Vi vurderer at læringsutbyttebeskrivelsen i søknaden er utformet i tråd med NKR, og at utbyttet er relevant for det aktuelle yrkesfeltet, men at tilbyder bør følge vår anbefaling i vurderingen over.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må erstatte den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen i studieplanen, med den som er presentert i søknadsskjemaet.

Tilbyder bør flytte beskrivelsen av at kandidaten forstår betydningen av helsefremmende og forebyggende arbeid i rehabilitering fra *kunnskaper* til *generell kompetanse*.

2.4 Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3)

2.4.1 Utdanningens navn

(1) Utdanningens navn skal være dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir.

Vurdering

I søknaden står det at utdanningens navn er «Fagskuletilbud i psykisk helsearbeid og rusarbeid». NOKUT tillater ikke at begrepet fagskoletilbud er med i navnet på utdanningen, og dette må derfor fjernes fra utdanningens navn. Navnet «psykisk helsearbeid og rusarbeid» vil derimot kunne være tilfredsstillende for utdanningen, ettersom det er et navn som allerede er etablert i sektoren.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må fjerne «fagskuletilbud» fra utdanningens navn.

2.4.2 Utdanningens innhold og emner

(2) Utdanningens innhold skal være egnet for å nå læringsutbyttet.

(3) De ulike emnene skal til sammen bidra til at studentene oppnår utdanningens totale læringsutbytte.

Vurdering

Utdanningen har en emneinndeling i tråd med den nasjonale planen for utdanningen *psykisk helsearbeid og rusarbeid*, utarbeidet av Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse- og oppvekstfag (NUFHO).

Emne 1 (14 fagskolepoeng) er det felles grunnlaget som alle fagskoletilbud i helse- og sosialfagene må ha. Sentrale tema ifølge læreplan er

- 1 a): Grunnleggende innføring i helse- og sosialfagenes historie og utvikling, aktuelle teorier, begreper, verdier, normer og deres sammenheng og betydning for den praktiske utformingen av fagfeltet.
- 1 b): Etikk, verdier og samfunnsmessige perspektiver samt individuelle og gruppemessige utfordringer hertil.
- 1 c): Kommunikasjon, samhandling og konfliktløsning.

og

2: Samfunnsfaglige emner som

- 2 a): Stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk
- 2 b): Sosiologi og psykologi

Læringsutbyttebeskrivelsen er tilsvarende den generelle delen i NUFHO, emne 1.

Pensum: Pensum i emne 1 ser ut til å være dekkende og relevant for å oppnå det forventede læringsutbyttet.

Emne 2 (14 eller 8 fagskolepoeng, det står ulikt i læreplanen) har helsefremmende og forebyggende arbeid som tema. Sentrale tema og læringsutbytte omhandler

- 2 a): Generell kunnskap om psykisk helsearbeid og rusarbeid
- 2 b): Helsefremmende og forebyggende arbeid
- 2 c): Kommunikasjonsprosessen og relasjonskompetanse
- 2 d): Ethiske og juridiske utfordringer

Pensum: På grunn av de store endringene i fagfeltet rusproblematikk og psykisk lidelse er det viktig at pensum er oppdatert. Aslak Syse (2014-2015): *Norges Lover. Lovsamling for helse- og sosialsektoren*, fra Gyldendal Akademisk, er oppdatert og gir en samlet oversikt over relevant lovverk på feltet. Knut Halvorsen, Steinar Stjernø og Einar Øverbye (2013): *Innføring i helse- og sosialpolitikk*, fra Universitetsforlaget, gir en grundig og bredt anlagt innføring i temaet og kan anbefales.

Herheim og Langholm (2006): *Psykisk helsearbeid – teorier og arbeidsmåter* er pensum for emne 2, del 2a, der sentrale tema er psykiske lidelser og ruslidelser i et helhetlig perspektiv, og psykiske lidelser og ruslidelser i et samfunnsperspektiv. Vi kan ikke se at denne boken dekker det rusfaglige perspektivet i psykisk helsearbeid på en tilfredsstillende måte. Tilbyder bør oppdatere litteratur/pensum slik at nyere kunnskap, ferdigheter og forståelse om tilknytnings- og traumeforståelse og mentalisering inkorporeres og reflekteres. Vi kan for eksempel foreslå fagboka til Reidunn Evjen, Knut Boe Kielland og Tone Øiern: *Dobbelt opp*, fra Universitetsforlaget, 2012, 3. utgave.

Emne 3 omhandler den fagspesifikke kunnskapen om brukergruppene. Det er ikke oppført i emnebeskrivelsen hvor mange fagskolepoeng dette emnet har, men i tabellen på side 9 står det at emnet har 14 fagskolepoeng. Vi forutsetter at dette er riktig.

Her er sentrale tema i emne 3:

- 3 a): Psykiske lidelser og ruslidelser, særtrekk og relaterte tilstander
- 3 b): Barn, ungdom, forebygging og tidlig intervensjon
- 3 c): Alderspsykiatri

Læringsutbyttet beskriver blant annet at studenten skal ha spesifikk kunnskap om psykiske lidelser og ruslidelser og hvordan disse kan forebygges og behandles, ha ferdigheter til å kunne utføre helsefremmende og forebyggende tiltak i samarbeid med aktørene, og en generell kompetanse for å kunne ivareta brukere/pasienter med psykiske lidelser og/eller ruslidelser.

Pensum: Pensum i emne 3 er langt på vei dekkende og relevant for å oppnå det forventede læringsutbyttet, men fagboka til Reidunn Evjen, Knut Boe Kielland og Tone Øiern (2013): *Dobbelt opp* (Universitetsforlaget, 3. utgave) vil etter vår mening gi et mer samlet fagspesifikt læringsutbytte.

Emne 4 (10 fagskolepoeng) omhandler behandlingstiltak, oppfølging og koordinering, og læringsutbyttet speiler dette godt.

Sentrale tema er:

- 4.a): Relasjonskompetanse og brukermedvirkning
- 4 b): Behandling og oppfølging

- 4 c): Miljøarbeid og aktiv omsorg
- 4 d): Yrkesutøvelse og arbeidsverktøy
- 4 e): Samhandling og koordinering av tjenestetilbudene

Pensum: Pensum i emne 4 dekker for det meste læringsutbyttet. Vi savner imidlertid noe mer spesifikk litteratur på tilknytning- og traumeforståelse og mentalisering, i og med at dette representerer aktuell og viktig kunnskap og forståelse i et helhetlig perspektiv innen fagfeltet rusproblematikk og psykisk helse. Dette er et felt som krever mye av hjelperne. Vi vil derfor også foreslå litteratur som vil være nyttig for studentene for å oppfylle læringsutbyttets relasjonelle utfordringer: Greta Marie Skau (2013): *Mellom makt og hjelp*, fra Universitetsforlaget, 4. utgave.

Emne 5 er et obligatorisk, praksis- og brukerrettet fordypningsarbeid/hovedprosjekt (14 fagskolepoeng) som skal være knyttet opp mot ett eller flere av utdanningens emner. Her skal kandidaten både bruke teoretisk og erfaringskunnskap, og kunne reflektere over og drøfte sammenheng mellom teori og praksis.

Fordypningsarbeidet kan være individuelt eller gjennomføres i gruppe, og kan være et fagutviklingsarbeid (knyttet til egen arbeidsplass).

Kandidaten må utarbeide utkast til framdriftsplan som skolen skal godkjenne, og eventuell datainnsamling skal også tillates på forhånd. Kandidaten får gruppeveiledning via læringsplattform eller på skolen. Det framgår ikke i tilstrekkelig grad av studieplan eller i søknaden hvor veiledningen skal foregå. Tilbyder må spesifisere dette. Skal noe veiledning gjennomføres på nett, må dette framgå/beskrives.

Fordypningsoppgaven er et arbeidskrav som skal presenteres som framlegg på skolen, og det er individuell muntlig høring som en avsluttende eksamen. Fordypningsoppgaven vurderes etter oppsatte kriterier, og kandidaten må overholde frister og oppgitte faglige retningslinjer. Det er uklart i studieplanen om kandidatene må levere en individuell fordypningsoppgave tilknyttet fagutviklingsprosjektet som skal være et gruppearbeid, eller om oppgaven kan leveres av gruppa i fellesskap. Tilbyder må presisere om fordypningsoppgaven skal skrives individuelt eller om den skal/kan skrives i gruppe.

Det er lagt ved retningslinjer for oppgaveskriving.

Vi savner en konkret beskrivelse av samarbeid og ledelsesforankring på praksisstedet, tidsbruk og etiske forhold og retningslinjer knyttet til eventuell datasamling- og oppbevaring i fordypningsoppgaven. Tilbyder bør beskrive dette.

For beskrivelse og vurdering av praksis, se kapittel 3.5.2 Undervisningsformer og læringsaktiviteter.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- spesifisere i studieplanen og tilsvarebrevet hvordan veiledningen skal foregå, og hvis noe veiledning skal gjennomføres på nett, må dette framgå

- presisere om fordypningsoppgaven skal skrives individuelt eller om den skal/kan skrives i gruppe

Tilbyder bør

- oppdatere litteratur/pensum slik at nyere kunnskap, ferdigheter og forståelse om tilknytnings- og traumeforståelse og mentalisering inkorporeres og reflekteres
- vurdere å benytte pensumlitteraturen vi har anbefalt til emne 2, 3 og 4
- beskrive konkret samarbeid og ledelsesforankring på praksisstedet, tidsbruk og etiske forhold og retningslinjer knyttet til eventuell datasamling- og oppbevaring i fordypningsoppgaven

2.4.3 Studieplanen

(4) Studieplanen skal tydelig vise utdanningens innhold og oppbygning.

Vurdering

For at studentene skal ha gode vilkår skal den informasjonen studentene får i studieplanen kvalitetssikres.

Innhold

Vårt generelle inntrykk av tilbyderens studieplan er at den framstår oversiktlig, forståelig og med det innhold NOKUT krever. Studieplanen inneholder blant annet gode avklaringer av relevante begreper innen fagfeltet. Planen blir ifølge tilbyder gjennomgått med studentene ved oppstart og blir brukt kontinuerlig som styring for arbeidet studentene gjør. Planen er tilgjengelig elektronisk, i digital studieveileder.

Vi ser likevel noen forbedringsområder før planen kan godkjennes:

I innledningen siteres to sentrale, men lange avsnitt, fra henholdsvis NUFHOs rammeplan av 8. oktober 2012 og Nasjonal plan for FHH14. Det vises blant annet til Samhandlingsreformens intensjoner og til Kompetanseløftet 2015. Vi er av den oppfatning at tilbyder her kunne konkretisert innholdet og på den måten gjort det mer leservennlig for kandidatene.

I punkt 1.3 Opptakskrav vurderer vi det ikke som tilstrekkelig å vise til detaljer i studentreglementet. Bestemmelser om realkompetansevurdering skal stå i studieplanen.

I kapittel 3 Organisering og omfang står det at praksis kan deles i to perioder på fem uker hver, men ingenting om hvordan dette er tenkt gjennomført. Vi kan heller ikke finne igjen denne oppdelingen noe annet sted i søknadens beskrivelse av opplegg for praksisperiode.

Når det gjelder praksis på egen arbeidsplass understrekes viktigheten av at det settes opp en formell avtale mellom kandidaten og arbeidsgiveren.

Tilbyder er ikke konsekvent i å oppgi antall sider fra hver kilde i studieplanens litteraturhenvisninger for de ulike emnene. Det bør arbeides mer med litteraturhenvisningene for å gjøre dem mer informative og forståelige for kandidatene. Vi er av den oppfatning at en samlet litteraturliste bak i studieplanen ville gjort litteraturhenvisningene mer oversiktlige.

Nettundervisningen

Studieplanen gir en omfattende oversikt over utdanningens faglige innhold organisert i ulike emner. Videre inneholder planen tilfredsstillende beskrivelser av undervisningsformer og læringsaktiviteter knyttet til de ulike emnene.

I studieplanen er følgende undervisningsformer og læringsaktiviteter nevnt:

- Lærerstyrt undervisning og forelesninger
- Mappevurdering som arbeidsform
- Studentene må holde foredrag, undervise og holde presentasjoner
- Arbeidsformer som gruppearbeid, diskusjoner og rollespill

Videre står det at opplæringen er emnebasert, og at selve undervisningen er nettstøttet på den måten at halvparten av undervisningen blir gitt på skolen i klasserom eller i ekskursjoner, og den andre halvparten blir gitt via elektronisk læringsplattform.

Den mangler imidlertid konkrete beskrivelser av organiseringen av studiet på nett. Det fremgår ikke hvilke undervisningsformer og læringsaktiviteter som benyttes i de ulike emnene på nett, noe som er spesielt viktig når utdanningen gis som en kombinasjon av stedsbasert og nettbasert undervisning (nettbasert med samlinger).

I selve søknaden står det:

«It's Learning er ein teneleg plattform for det daglege arbeidet på skulen og for den nettstøtta undervisninga. Her er t.d. nyttige vurderingsmodular, prosjekttrom og høve til digitale diskusjonsfora. Dette er tenkelege arbeidsmåtar i eit tilbod som er organisert med nettstøtte for studentar som gjerne bur eit stykke frå skulen».

Studieplanen må inneholde en mer detaljert beskrivelse av organiseringen av studiet, hvilke deler av undervisningen som skal foregå på nett og hvilken del som skal foregå i klasserom eller ekskursjon. Videre må alle undervisnings- og læringsformer beskrives mer detaljert og knyttes til emnene, spesielt de man planlegger i nettdelen av studiet.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- synliggjøre bestemmelser om realkompetansevurdering i studieplanen
- redegjøre for hvordan praksisperioden kan deles i to deler à fem uker
- beskrive i studieplanen organiseringen og oppbygning av studiet, hvilke deler av undervisningen som skal foregå på nett og hvilken del som skal foregå i klasserom eller ekskursjon
- beskrive alle undervisnings- og læringsformer detaljert og knytte dem til de ulike emnene

Tilbyder bør gjøre litteraturhenvisningene mer oversiktlige og oppgi sidetall.

2.5 Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4)

2.5.1 Veiledning og oppfølging

(1) Utdanningen skal ha et pedagogisk opplegg som sikrer god veiledning og oppfølging av studentene både som gruppe og individ.

Vurdering

Gjennom bruk av mappevurdering vil kandidaten få kontinuerlig gruppe- og individuell veiledning av lærer (jf. punkt 3.2 i læreplanen). I praksis får kandidaten tolv timers veiledning av lærer i tillegg til tre møter der også lærer er tilstede. Det gis for øvrig kontinuerlig veiledning av kandidatens praksisveileder.

I arbeidet med fordypningsoppgaven får hver gruppe/student seks timer veiledning totalt.

Det står i søknaden at studentene får veiledning i grupper, og at det blir gitt veiledning individuelt i møter, i elektronisk logg gjennom hele opplæringen, i samtaler med faglærer og i vurdering knyttet til mappevurdering i alle emnene. Det står videre at

«faglærarar og den fagleg/pedagogiske ansvarlege moniterer og rettleiar kontinuerleg gjennom personleg dialog og digital kontakt. Dei frekvente loggane som studentane leverer inn, gjev faglærarne høve tett kontakt med utviklinga til den enkelte studenten, slik at denne vert fanga opp dersom det er fagvanskar eller andre vanskar som hindrar god læring».

Tilbyder må spesifisere i studieplanen hvor og hvordan veiledningen skal foregå, stedsbasert eller på nett, eller begge deler.

Som vi skriver i kapittel 3.8 Infrastruktur, må responstid og faglæreres rutiner for støtte og oppfølging av studentene på nett beskrives. Dette vil være avgjørende for å sikre fremdrift og gode arbeidsforhold for nettstudenter. Det må også fremgå at studentene får tilstrekkelig opplæring i det å studere på nett.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- spesifisere og beskrive i studieplanen hvor og hvordan veiledningen skal foregå (stedbasert og/eller på nett)
- beskrive responstid og faglæreres rutiner for støtte og oppfølging av studentene på nett, og det må fremgå at studentene får tilstrekkelig opplæring i det å studere på nett

2.5.2 Undervisningsformer og læringsaktiviteter

(2) Undervisningsformer og læringsaktiviteter, herunder eventuell praksis, skal være tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås.

Vurdering

I følge studieplanen benytter utdanningen undervisningsformene forelesninger og lærerstyrt undervisning, men har mappevurdering som overordnet arbeidsform. I tillegg vil det komme arbeidsformer som å holde foredrag og presentasjoner samt at studenten selv underviser.

Gjennom organisert gruppearbeid, rollespill og diskusjoner legges det til rette for refleksjon og bevisstgjøring samtidig som studenten får øvelse i kommunikasjon og samarbeid. Utdanningen legger stor vekt på at studenten også skal ha en relevant og faglig utbytterik veiledet praksis.

Emne én til fire, oversikt over undervisnings- og arbeidsformer:

- Gruppearbeid med logg og refleksjon
- Lærerstyrt undervisning
- Prosjektarbeid
- Veiledning via elektronisk logg
- Individuelle oppgaver
- Rollespill
- Presentasjoner

Alt i alt vurderes arbeidsformene og det pedagogiske opplegget knyttet til de stedbaserte samlingene til å være relevant og hensiktsmessig for å oppnå det forventede læringsutbyttet for utdanningen.

De undervisningsformene og læringsaktivitetene som skal benyttes på nett er sparsommelig beskrevet i studieplanen. De er heller ikke knyttet opp til de ulike emnene i utdanningen. Det er derfor vanskelig å vurdere om undervisnings- og læringsaktiviteter på nettet er tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås. Tilbyder må beskrive undervisnings- og læringsformer på nett på en mer detaljert og systematisk måte, og knytte dem til emnebeskrivelsene i utdanningen.

Praksis:

I den vedlagte samarbeidsavtalen om praksis, punkt B: Organisering, står det i første avsnitt at praksisplass ikke bør være på nåværende eller tidligere arbeidsplass, mens det senere i samme kapittel skisseres to ulike muligheter for gjennomføring av praksis hvor den ene muligheten er prosjektarbeid på egen arbeidsplass. Dette virker selvmotsigende og uklart. Tilbyder bør klargjøre hva som gjelder.

Praksis er en svært viktig del av utdanningen fordi læringsutbyttet her skal utfylle innholdet i de teoretiske emnene. Praksis er derfor avgjørende for å oppnå det forventede læringsutbyttet (særlig utbyttene innen ferdigheter og generell kompetanse) og bli kompetent til å praktisere yrket. I praksisperioden skal studenten ha muligheten til å benytte teoretiske kunnskaper, utvikle relasjonskompetanse, se på og reflektere over egne holdninger, ressurser og utviklingsbehov. Læringsutbyttet for praksis beskriver hva kandidaten skal ha oppnådd av kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse.

Praksis er ikke organisert som et eget emne i læreplanen, på tross av at det er knyttet arbeidskrav og læringsutbyttebeskrivelser til denne delen av utdanningen, og termen bestått/ ikke bestått anvendes som vurdering i avtalen. Tilbyder begrunner sin emneinndeling med at denne er hentet direkte for NUFHO sin nasjonale plan, uten en nærmere begrunning for hvorfor praksis ikke er organisert som eget emne.

Praksis er en sentral del av utdanningen og grunnleggende viktig for å oppnå det overordnede læringsutbytte. Praksis avholdes i en tidsbegrenset periode. Det er knyttet arbeidskrav og vurdering til praksis. Vi mener derfor at praksis organisert som eget emne vil være i samsvar med den overordnede organiseringen av utdanningen. Tilbyder bør vurdere en slik organisering av praksis.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må beskrive undervisnings- og læringsformer på nett på en mer detaljert og systematisk måte, og knytte dem til emnebeskrivelsene i utdanningen.

Tilbyder bør

- klargjøre om praksis kan være på nåværende eller tidligere arbeidsplass
- vurdere å organisere praksis som et eget emne

2.6 Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5)

2.6.1 Undervisningspersonalets sammensetning og kompetanse

(1) Undervisningspersonalets sammensetning og samlede kompetanse skal være tilpasset utdanningen slik den er beskrevet i studieplanen. Undervisningspersonalet må samlet ha følgende kompetanse:

- a) Formell utdanning minst på samme nivå som det undervises i, innen det aktuelle fagområdet eller nærliggende fagområder. For nye fagområder der det ennå ikke tilbys tertiær utdanning, kan langvarig yrkespraksis erstatte formell utdanning.
- b) Pedagogisk kompetanse relevant for utdanningen. Minst én person skal ha formell pedagogisk utdanning og erfaring, og et særlig ansvar for utdanningens pedagogiske opplegg.
- c) Digital kompetanse relevant for utdanningen.
- d) Relevant og oppdatert yrkeserfaring.

Vurdering

Tilbyder har lagt ved en kravspesifikasjon over hvilke kvalifikasjoner undervisningspersonalet, praksisveileder og sensorer ved utdanningen *psykisk helsearbeid* og *rusarbeid* skal ha, samt en tabell over undervisningspersonell tilknyttet utdanningen, som inkluderer tabell over pedagogisk ansvarlig. Ut fra dette vurderer vi at undervisningspersonellet har relevant helsefaglig og pedagogisk kompetanse.

Den pedagogisk ansvarlige for utdanningen har en solid formell og yrkesfaglig bakgrunn innen psykisk helse og pedagogikk. Hun er psykiatrisk sykepleier med master i kunnskapsbasert praksis i helsefag, videreutdanning i veiledning og i helse- og sosialadministrasjon. Hun er godkjent VIVAT-instruktør og har 14 års erfaring som faglærer i helsefag i videregående, voksenopplæring og fagskole.

Det må imidlertid bemerkes at undervisningspersonalets rusfaglige kompetanse er mangelfull. Tilbyder skriver at de tilbyr to av de ansatte rusfaglig videreutdanning. Hvis ikke dette går etter planen vil de ansette sykepleier/vernepleier med erfaring fra rusfeltet i 40 % stilling. Slik iverksetting må dokumenteres overfor NOKUT før eventuelt godkjenning av utdanningen. Kravspesifikasjonen for undervisningspersonell må også inneholde forholdstall mellom lærer (per årsverk) og student, for å sikre at lærertettheten forblir like god i fremtiden som det den er nå.

Digital kompetanse

Utdanningen gis delvis gjennom nettstøttet undervisning. Det er derfor av stor betydning at undervisningspersonalet har tilstrekkelig digital kompetanse. I kravspesifikasjonen over hvilke kvalifikasjoner undervisningspersonalet skal ha er ikke krav til digital kompetanse nevnt, hverken formelt opparbeidet kompetanse, eller erfaring. For at en slik kravspesifikasjon skal være tilfredsstillende oppgir NOKUT at den må inneholde en beskrivelse av kravene tilbyderen stiller innenfor alle de overforstående fire kompetanseområdene, dermed også digital kompetanse relevant for utdanningen. I oversikten over det aktuelle undervisningspersonalets digitale kompetanse er de fleste oppført med «høg» kompetanse, uten at det er oppgitt hvordan de har kommet til denne kompetansen utover det å ha erfaring med bruk av læringsplattform og verktøy. Det vil være naturlig at nettlærere har opplæring ved aktuelt lærested eller annen formell kompetanse i relevant plattform og verktøybruk, samt skolering innen nettpedagogikk.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke tilfredsstillende oppfylt.

Tilbyder må

- utarbeide en kravspesifikasjon over undervisningspersonalets kompetanse som tydeliggjør krav til digital kompetanse definert som kompetanse i bruk av relevante digitale læringsverktøy, digital læringsplattform og nettpedagogikk, og som inneholder forholdstall
- dokumentere undervisningspersonalets digitale kompetanse gjennom enten å beskrive lang erfaring og praksis med undervisning på nett, eller gjennom dokumentasjon av gjennomførte formelle emner eller kurs
- føre opp forholdstall mellom lærer (per årsverk) og student i kravspesifikasjonen
- dokumentere tiltak for å få rusfaglig kompetanse blant undervisningspersonalet

2.6.2 Praksisveiledere

(2) For utdanninger med praksis skal eksterne praksisveiledere ha kompetanse til å veilede og vurdere studentene i praksis.

Vurdering

Kravene til eksterne praksisveilederes kompetanse fremgår av kravspesifikasjonen for undervisningspersonalets kompetanse. Den fremgår også av praksisavtalen inngått med Helse Bergen HF.

Tilbyder skriver at de som skal være praksisveiledere skal minimum ha utdanning på det nivået det blir undervist i. De skriver at det er ønskelig med personell med vernepleier eller sykepleierutdanning, gjerne med tillegg i psykiatrisk sykepleie eller rusomsorg. Vi vil påpeke at det nå heter videreutdanning i psykisk helsearbeid eller rusproblematikk og psykisk helse.

Praksisveilederne får i god tid tilsendt praksisavtalen. Praksisveilederne tilbys et halvdagskurs med relevant innhold før praksisstart.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.6.3 Undervisningspersonalets størrelse og stabilitet

(3) Undervisningspersonalet må være stort og stabilt nok til å gjennomføre fastsatte læringsaktiviteter.

Vurdering

Total årsverksinnsats for undervisningspersonalet tilknyttet utdanningen er 3,6. Forholdstallet mellom lærere og studenter er åtte studenter pr. årsverk.

Tilbyder ønsker å kunne gi fagskoletilbudet på åtte ulike studiesteder: Fusa videregående skule, Bergen tekniske fagskole, Stend videregående skule, Odda videregående skule, Voss videregående skule, Knarvik videregående skule, Stord videregående skule og Kvinnherad videregående skule

Tilbyder beskriver greit hvordan de sikrer undervisningen ved sykdom eller annet fravær blant undervisningspersonale.

Ut fra søknaden har vi ikke noe å utsette på undervisningspersonalets størrelse og stabilitet.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.6.4 Faglig ansvarlig

(4) Utdanningen skal ha en faglig ansvarlig med formell faglig kompetanse. Faglig ansvarliges oppgave er å sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet i planen og oppnår læringsutbyttet. Faglig ansvarlig må være tilsatt hos tilbyder i minimum 50 prosent stilling.

Vurdering

Tilbyder har en faglig ansvarlig i 100 % stilling på denne utdanningen. Hun skal ha overordnet ansvar for det faglige nivået, fremdriften i tilbudet, kvalitetssikre undervisningsopplegg og eksamensavvikling samt være aktivt med på revidering av studieplaner og praksisgjennomføring. Hos Hordaland helsefagskole er faglig ansvarlig også pedagogisk ansvarlig. Skolen begrunner dette med at god faglig kvalitet best sikres ved god pedagogisk planlegging og gjennomføring. Tabell 2 dokumenterer at faglig ansvarlig har god helsefaglig og pedagogisk kompetanse. Det sies at hennes digitale kompetanse er høy uten at det spesifiseres nærmere. Det dokumenteres ingen rusfaglig kompetanse hos faglig ansvarlig.

NOKUT godkjenner at faglig ansvarlig ikke har spisskompetanse innenfor alle fagene utdanningen omfatter. Det virker likevel noe mangelfullt at faglig ansvarlig ikke dokumenterer kompetanse innenfor ett av utdanningens hovedtema samt digital kompetanse med nettpedagogikk. Tilbyder bør derfor dokumentere digital kompetanse hos faglig ansvarlig gjennom enten å beskrive lang erfaring og praksis med undervisning på nett, eller gjennom dokumentasjon av gjennomførte formelle emner eller kurs.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør

- dokumentere rusfaglig kompetanse hos faglig ansvarlig
- dokumentere digital kompetanse hos faglig ansvarlig gjennom enten å beskrive lang erfaring og praksis med undervisning på nett, eller gjennom dokumentasjon av gjennomførte formelle emner eller kurs.

2.7 Eksamen og sensur (§ 3-6)

2.7.1 Eksamens- og vurderingsordningene

(1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Vurderingsformen i fire av emnene (emne 1–4) er mappevurdering. Arbeidskravene og mappeinnlevering vurderes som dekkende i forhold til læringsutbytte, undervisningsformene og arbeidskrav.

Fordypningsoppgaven synes å være gruppebasert, men med individuell muntlig eksaminering. At studentene blir eksaminert muntlig individuelt sikrer at de får en tilfredsstillende vurdering. Det er imidlertid litt uklart om fordypningsoppgaven skal skrives individuelt eller om den skal/kan skrives i gruppe, og tilbydere må presisere dette.

Praksis vurderes gjennom omfattende vurdering på spesifiserte punkter som samsvarer med læringsutbytte. Både kandidat, praksisveileder og faglærer vurderer alle punktene i samarbeid. I tillegg er kriterier for bestått praksis oppgitt i praksisavtalen.

Til sammen vurderer vi at eksamens- og vurderingsordningene er godt egnet til å vurdere om kandidaten har nådd det forventede læringsutbyttet.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må presisere om fordypningsoppgaven skal skrives individuelt eller om den skal/kan skrives i gruppe.

2.7.2 3.7.2 Sensorenes kompetanse

(2) Sensorene skal ha kompetanse til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Tilbyder beskriver at krav til sensorer er formell utdanning på bachelornivå. I tillegg er det ønskelig med spesialisering innen det aktuelle fagområdet; psykiatrisk sykepleie eller rusomsorg.

Tilbyder har inngått avtale med to sensorer som er ført opp i tabell 1. Begge har lang og relevant helsefaglig yrkeserfaring, én av dem har god realkompetanse i pedagogikk. Hver av sensorene har 3 % stilling, og begge skal ifølge tabellen være sensorer på emnene 1-5.

Dette innebærer at ekstern sensor vurderer alle mappe-eksamenene i tillegg til å være ekstern sensor på avsluttende eksamen med muntlig høring. Tilbyder bør klargjøre om det er eksterne sensorer på mappevurdering, og i tilfelle om dette er de samme eksterne sensorene som er med på avsluttende eksamen og som har oppgaver knyttet til mappevurderingen. Hvis det er de samme sensorene, er 3 % stilling sannsynligvis for lite, i tillegg til at det da vil kunne være uheldig at den eksterne sensoren på avsluttende eksamen faktisk har fulgt kandidaten over tid. For øvrig anser vi det som positivt at tilbyder benytter ekstern sensor for avsluttende eksamen.

Ingen av sensorene har dokumentert kompetanse innenfor rusproblematikk.

Tilbyder bør stille krav om rusfaglig kompetanse for den som skal være sensor under emne 2, 3, 4 og 5.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør

- dokumentere de eksterne sensorenes rusfaglige kompetanse
- tydeliggjøre sensorenes eventuelle oppgaver i tilknytning til mappevurdering

2.8 Infrastruktur (§ 3-7)

Tilbyder skal ha lokaler, utstyr, informasjonstjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold som er tilpasset utdanningen, og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.

Vurdering

Undervisningen skal foregå ved åtte forskjellige steder: Voss, Stord, Stend, Odda, Kvinnherad, Knarvik, Fusa videregående skoler, og Bergen Tekniske fagskole. Tilbyder har beskrevet den fysiske infrastrukturen ved disse stedene. Komiteen har ikke besøkt og inspirert lokalene, men gir en vurdering på bakgrunn av beskrivelsen tilbyder har lagt ved søknaden

Ved alle skolene finnes bibliotek med aktuell faglitteratur og tidsskrift fysisk tilgjengelig for studentene unntatt ved Voss videregående skole. Det er imidlertid ikke beskrevet at studentene har tilgang til databaser for søk i digitale tidsskrift og litteratur på nett. Det er beskrevet at Voss videregående skole har videokonferanseutstyr. Dette har imidlertid ikke de andre studiestedene, og det er uklart hva dette utstyret skal brukes til, og om det er et nødvendig utstyr for å drive det planlagte nettbaserte opplegget. Tilbyder må beskrive hvilke krav de stiller til infrastruktur på de ulike studiestedene. Dette er for å sikre at alle studiesteder til enhver tid har tilfredsstillende infrastruktur, også med tanke på om tilbyder skulle ønske å søke om å opprette nye studiesteder for utdanningen i framtiden.

Siden store deler av utdanningen skal gis på nett er det like viktig at tilbyder beskriver infrastruktur tilrettelagt for denne undervisningen. Tilbyder vil bruke den digitale læringsplattformen It's Learning. Denne læringsplattformen er veldig bra for formålet. Komiteen har fått tilgang til en skjermdump med eksempel på organisering og innhold i et studium tilbyder allerede gir. Verktøybruk utover bruk av It's Learning er ikke beskrevet. Komiteen har ikke sett hvordan læringsplattformen tenkes brukt utover noen eksempler formidlet som skjermdump knyttet til en annen utdanning som er i gang.

Dersom utdanninger tilbys helt eller delvis på nett krever NOKUT at relevant informasjon som nettkapasitet, krav til studentenes programvare, oppetid, rutine og organisering av support for studenter og lærere skal fremgå av søknaden. Videre skal responstid og faglæreres rutiner for støtte og oppfølging av studentene på nett beskrives. Dette vil være avgjørende for å sikre fremdrift og gode arbeidsforhold for nettstudenter. Det må også fremgå at studentene får tilstrekkelig opplæring i det å studere på nett. Komiteen kan ikke se at noe av dette er beskrevet. Se for øvrig kapittel 3.5.1 Veiledning og oppfølging, for vurdering av oppfølgingen av studentene.

Konklusjon

Nei, kravet ikke er tilfredsstillende oppfylt.

Tilbyder må

- sørge for at nettkapasitet, krav til studentenes programvare, oppetid, rutine og organisering av support for studenter og lærere beskrives
- beskrive responstid og faglæreres rutiner for støtte og oppfølging av studentene på nett
- gi studentene tilstrekkelig opplæring i det å studere på nett
- sørge for at studentene har tilgang til databaser for søk digitale tidsskrift og litteratur på nett
- beskrive hvilke krav de stiller til infrastruktur på de ulike studiestedene

2.9 Konklusjon etter sakkyndig vurdering

Utdanningen anbefales ikke godkjent.

Tilbyder må

- beskrive mulighet til opptak på grunnlag av realkompetansevurdering i studieplanen, og bestemmelsene bør være så konkrete at en søker forstår om han/hun vil kunne søke opptak
- dokumentere deltakelse i ulike faglige fora som er relevante for utdanningen og som sikrer kontakt med aktører i yrkesfeltet utover deltakelse i faglig råd med Helse Bergen Helseforetak
- spesifisere kravene til veileders kompetanse i praksisavtalen og i studieplanen
- legge ved formell praksisavtale/intensjonsavtale for praksissteder på kommunalt nivå
- legge ved oversikt over aktuelle praksissteder med informasjon om hvem det er inngått avtale med samt kontaktopplysninger
- knytte timeantall til undervisnings- og læringsformene i studieplanen
- oppgi sidetall/antall sider for litteraturen knyttet til hvert emne i studieplanen
- erstatte den overordnede læringsutbyttebeskrivelsen i studieplanen, med den som er presentert i søknadskjemaet
- fjerne «fagskuletilbud» fra utdanningens navn
- spesifisere i studieplanen og tilsvarebrevet hvordan veiledningen skal foregå, og hvis noe veiledning skal gjennomføres på nett, må dette framgå
- presisere om fordypningsoppgaven skal skrives individuelt eller om den skal/kan skrives i gruppe
- synliggjøre bestemmelser om realkompetansevurdering i studieplanen
- redegjøre for hvordan praksisperioden kan deles i to deler à fem uker
- beskrive i studieplanen organiseringen og oppbygning av studiet, hvilke deler av undervisningen som skal foregå på nett og hvilke deler som skal foregå i klasserom eller ekskursjon
- beskrive alle undervisnings- og læringsformer detaljert og knytte dem til de ulike emnene
- spesifisere og beskrive i studieplanen hvor og hvordan veiledningen skal foregå (stedbasert og/eller på nett)
- beskrive responstid og faglæreres rutiner for støtte og oppfølging av studentene på nett, og det må framgå at studentene får tilstrekkelig opplæring i det å studere på nett
- beskrive undervisnings og læringsformer på nett på en mer detaljert og systematisk måte, og knytte dem til emnebeskrivelsene i utdanningen
- utarbeide en kravspesifikasjon over undervisningspersonalets kompetanse som tydeliggjør krav til digital kompetanse definert som kompetanse i bruk av relevante digitale læringsverktøy, digital læringsplattform og nettpedagogikk, og som inneholder forholdstall

- dokumentere undervisningspersonalets digitale kompetanse gjennom enten å beskrive lang erfaring og praksis med undervisning på nett, eller gjennom dokumentasjon av gjennomførte formelle emner eller kurs
- føre opp forholdstall mellom lærer (per årsverk) og student i kravspesifikasjonen
- dokumentere tiltak for å få rusfaglig kompetanse blant undervisningspersonalet
- presisere om fordypningsoppgaven skal skrives individuelt eller om den skal/kan skrives i gruppe
- sørge for at nettkapasitet, krav til studentenes programvare, opptid, rutine og organisering av support for studenter og lærere beskrives
- beskrive responstid og faglæreres rutiner for støtte og oppfølging av studentene på nett
- gi studentene tilstrekkelig opplæring i det å studere på nett
- sørge for at studentene har tilgang til databaser for søk digitale tidsskrift og litteratur på nett
- beskrive hvilke krav de stiller til infrastruktur på de ulike studiestedene

Tilbyder bør

- gjøre rede for hva samarbeidet med Helse Bergen HF har resultert i
- konkretisere hva som er relevante praksisplasser innenfor dette fagfeltet i helseforetaket (spesialistnivå) og i de nevnte kommuner
- legge ved et punkt i vurderingsskjemaet i som konkretiserer hva kandidaten må forbedre for å bestå praksis
- rette opp feil i antall fagskolepoeng fordelt på emnene i studieplanen
- flytte beskrivelsen av at kandidaten forstår betydningen av helsefremmede og forebyggende arbeid i rehabilitering fra *kunnskaper* til *generell kompetanse*
- oppdatere litteratur/pensum slik at nyere kunnskap, ferdigheter og forståelse om tilknytnings- og traumeforståelse og mentalisering inkorporeres og reflekteres
- vurdere å benytte pensumlitteraturen vi har anbefalt til emne 2, 3 og 4
- beskrive konkret samarbeid og ledelsesforankring på praksisstedet, tidsbruk og etiske forhold og retningslinjer knyttet til eventuell datasamling- og oppbevaring i fordypningsoppgaven
- gjøre litteraturhenvisningene mer oversiktlige og oppgi sidetall
- klargjøre om praksis kan være på nåværende eller tidligere arbeidsplass
- vurdere å organisere praksis som eget emne
- dokumentere rusfaglig kompetanse hos faglig ansvarlig
- dokumentere digital kompetanse hos faglig ansvarlig gjennom enten å beskrive lang erfaring og praksis med undervisning på nett, eller gjennom dokumentasjon av gjennomførte formelle emner eller kurs
- dokumentere de eksterne sensorenes rusfaglige kompetanse
- tydeliggjøre sensorenes eventuelle oppgaver i tilknytning til mappevurdering

3 Tilsvaarsrunde

NOKUT mottok 28. august 2015 tilbakemelding fra søkeren, på de sakkyndiges vurdering i utkast til tilsynsrapport.

Under presenterer vi søkerens tilbakemelding på den sakkyndige vurderingen, samt NOKUTs og de sakkyndiges tilleggsvurdering av de opprinnelig underkjente kravene.

3.1 Søkerens tilbakemelding

Eikelandsosen 28.08.2015

TIL NOKUT v/ sakkunnig komité
P.boks 11708 Vika
0121 Oslo

Dykkar ref. 15/136-41

Tilbakemelding på utkast til tilsynsrapport – søknad om oppretting av fagskuleutdanning i Psykisk helsearbeid og Rusarbeid.

Viser til e-post frå Dykk datert 07.07.2015. Først utkast til rapport går systematisk gjennom vår elektroniske søknad frå 15.02.2015 m/ aktuelle vedlegg. Gjennomgangen Dykkar viser oss både naudsynte betringspunkt og nokre opplagte fell. De har også merknader som krev presisering frå oss. Våre tilbakemeldingar refererer punktvis til merknadane i den *administrative* og *sakkunnige* rapporten.

1.1 Informasjon om tilbyder og forholda kring skulen

Først vil me preisera at tilbudet er Stadbasert med nettstøtte ; Ikkje nettbasert med samlingar. Vesentleg del av undervsinga føregår i samla klasse.

Den *administrative* vurderinga uttrykkjer usikkerheit om styringsstrukturen på Fagskolane i Hordaland. Me refererer til innsendt **Kvalitetssystem** : Organisasjonskart for Fagskolane i Hordaland (s. 2) . Det viser styringslogikken for institusjonane: Fagskolane i Hordaland består av tre fagskular med eitt felles styre, Hordaland fagskulestyre, så rett forståing blir som de skriv: «*Tilbyder er Fagskolane i Hordaland, Fagskolens styre omtales som Hordaland fagskulestyre og Fagskolen er delt i tre underordnede enheter, Bergen tekniske fagskole, Bergen maritime fagskole og Hordaland helsefagskole, som igjen har en rekke studiesteder under seg*» Viser til vedl1 med oversyn over skular /utdanningar og studiestader hos Fagskolane i Hordaland.

Våre kommentarar til merknadene frå sakkunnig komité; sett opp etter temaområde:

2.2. Grunnleggjande føresetnader – Sakkunnig vurdering

Opptak på grunnlag av realkompetansevurdering er presisert i revidert studieplan side 5.

Samarbeid med yrkesfeltet

Fagskolane i Hordaland/ved Fusa og Fitjar fagskular har sidan 2008 hatt samarbeid med yrkesfeltet gjennom praksis, gjesteførelesarar og ekskursjonsmål på felte Psykisk helsearbeid og på Rus- og avhengigheitsproblematikk. Det er utvikla ei breitt nettverk, sjølv om det ikkje er formalisert anna enn gjennom Bergen sin pool for praksisplassar på feltet. Bergensklinikkane er vårt regionale ressurscenter som byr gode kurs og samlingar for fagmiljøa i Bergensområdet. Gjennom dei er me inkludert i Rusfagleg forum sine samlingar. (Sjå vedl 2)

Praksisavtalar – og krav til rettleiar

I mal for praksisavtale (s. 1) står innteke krav til rettleiarar. Dette tar me også inn i Studieplanen s 27. Dei mange kommunale avtalane me har på feltet Psykisk helsearbeid og Rusarbeid, er framleis gjeldande, ref. vedlegg . Slike formelle avtaler vert gjort på etatsnivå, så det varierer kva institusjonar kommunar / føretak tilbyr praksis på. Uttømande kontaktliste er difor vanskeleg å setja opp. Viser til vedl 3b og c som også listar opp aktuelle praksisplassar.

Sakkunnig komité har eit godt framlegg om leggja til eit punkt i vurderingsskjemaet som kan konkretiserer kva studenten må betra for å bestå praksis: Dette er gjort i rev. mal (vedl 3a)

2.2.4 Fagskolepoeng og arbeidsmengde:

Me beklagar feil i oppsett på fagskolepoeng og pagineringa elles. Det er retta opp i rev. plan. Der er også teke inn ein utvida tabell side 9 som viser fordeling av arbeidsmengde og sidetal litteratur knytt til dei ulike emna. Studieplanen (vedl 4) er oppgradert .

2.3. Læringsutbytte

Vedlagte revidert læreplan har fått på plass korrekte overordna læringsutbytebeskrivelsar. I tråd med sakkunnige si tilråding, har me flytta punktet «kandidaten forstår tydinga av helsefremjande og førebyggjande arbeid i rehabilitering» frå kunnskapar til generell kompetanse.

2.4. Utdanninga sitt innhald og oppbygging

Utdanninga sitt namn er Psykisk helsearbeid og rusarbeid. På framsida i Studieplanen var skrive inn undertittel «Fagskoletilbud». Det fjernar me!

Utdanninga sitt innhald og emne

Viser til svar under punkta 2.5 og 2.6 nedanfor om rettleiing og om fordjupingsoppgåva.

Studieplanen

Sakkunnige har fleire engasjerte merknader knytt til litteraturen, rettleiinga under studiet og ma. forankring i leiinga på praksisplassane, og særleg e bruk av sensitive opplysingar i fordjupingsoppgåva. Desse merknadane tek me omsyn til i studieplanen, m.a. i eit revidert oversyn i kap 4 som utdjuer dei ulike **undervisnings- og læringsformene** og korleis desse vert nytta.

Det er kun i marginale tilfelle at me vil tillata **2-delt praksis**, dersom ein praksisplass ikkje kan gje godt læringsutbyte på vesentlege delar av planen (rus og psykisk)

Arbeidsmengd knytt til litteratur går fram av ny utvida tabell "Organisering og omfang" s.9 i studieplanen.

Tal arbeidskrav er justert for kvart emne (sjå studieplan). Ein gjer merksam på at sjølv om det t.d. står *ei individuell skriftleg oppgåve* , så kan omfanget (arbeidsmengda) variera frå oppgåve til oppgåve .

Det er no knytt **timetal** til fordelinga mellom klasseromsundervisning og nettundervisning (tabell side 9) Det er oppgitt sidetal/tal sider for litteraturen knytt til kvart emne.

Aktuelle **databasar** er opne: Helsebiblioteket, Google Scholar, Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helsearbeid (napha.no) , Nasjonalt kompetansesenter for samtidig rus og psykisk lidelse (rop.no), Regionale kompetansesenter rus (t.d. Bergensklinikkene)

Fordjupingsoppgåva skal fortrinnsvis skrivast i grupper, men kan etter søknad skrivast individuelt (jf side 24)

2.5. Undervisningsformer og læringsaktivitetar

Rettleiing og oppfølging - I studieplanen kap 4 er no teke inn nærare om rettleiinga, både digital og fysisk. Responstid. I helsefagsskolen får lærarane får ein god nettressurs for oppfølging i tillegg til vanleg føre/etterarbeid. Me krev maks 2 dg responstid i vekene, 3 dg ved helg. Studenten skal ha klar informasjon om når vedk kan forventa fagleg respons og rettleiing. Sjå revidert studieplan om undervisningsmetodar og arbeidsformer kap 4.

2.6. Under visningsformer og læringsaktivitetar

Fagmiljøet knytt til utdanninga

Undervisningspersonalet

Me legg ved revidert, spesifikk kravspesifikasjon for personale knytt til denne utdanninga og vår plan for kompetanseheving innan rusfeltet (vedl 5).

Praksisrettleiarar –faglege krav til desse vert tekne inn i kravspesifikasjonen for personale og i praksisavtalen . (vedl 3a og 5)

2.7. Eksamens – og sensur

Eksamens- og vurderingsordninga: Det er teke inn i studieplanen presisering av at oppgåva som hovudregel skal skrivast i gruppe.

Sensors kompetanse er presisert i ved 4 Kompetanse kravspesifikasjon og – plan.

Sensor er ikkje med i mappevurderinga, men på avsluttande oppgåve i Emne 5.

2.8. Infrastruktur:

I eige vedlegg 6 er teke inn krav til tilbydar / studiestadane sin digitale infrastruktur og krav til studentane, inkludert korleis desse får opplæring og støtte. oppg studenan

Med von om positiv handsaming vidare, helsing

 Tor Johannes Hjertnes
 Administrativ leiar

 Mette Halmefjord Olsen
 Avdelingsleiar - 91727715

7 vedlegg er reviderte reglement/dokument i tråd med NOKUT sine krav

Vedl. 1:	Organisering, utdanning/ studiestader	- ny-
Vedl. 2:	Samarbeid med yrkesfeltet	- oppgradert
Vedl. 3a:	Praksisavtale-mal for avtale med praksisstader	-revidert
Vedl. 3b:	Praksis – på kommunalt nivå	- oppgradert
Vedl. 3c:	Om aktuelle praksisstader og kontaktinfo	- oppgradert
Vedl. 4:	Studieplanen	- revidert
Vedl. 5:	Kompetanse, kravspesifikasjon og – plan	- revidert
Vedl 6:	Infrastruktur: oversyn over ressursar og organisering	- ny

3.2 Sakkyndig tilleggsvurdering

Vi ser at søker har gjort et omfattende og godt arbeid for å oppfylle merknadene fra sakkyndig komité. De fleste av de påpekte manglene knyttet til faglig innhold i utdanningen er tilfredsstillende utbedret og dokumentert, eller forklart og beskrevet utfyllende på en slik måte at både må- og bør-kravene vurderes betryggende ivaretatt.

Søker har også gjort et tilfredsstillende arbeid i å beskrive organiseringen og oppbygningen av studiet, hvilke deler av undervisningen som skal foregå på nett og hvilke som skal foregå stedsbasert. Undervisningsformene er bedre beskrevet og knyttet an til de ulike emnene. Undervisningsformene som skal foregå på nett er godt beskrevet. Veiledningen er bedre beskrevet: hva som skal foregå ansikt til ansikt, og hva som skal foregå på nett. Faglæreres responstid og rutiner for oppfølging av studentene på nett er greit beskrevet. Videre viser det seg at studentene har tilgang til tilstrekkelige digitale databaser for innhenting av litteratur på nett, samt at kravene som stilles til infrastruktur på de ulike studiestedene er fastsatt.

De påpekte manglene knyttet til følgende må-punkter, er slik komiteen ser det ikke tilstrekkelig etterkommet:

- behov for opplæring av studenter i det å studere på nett
- kravspesifikasjoner for og dokumentasjon av undervisningspersonalets digitale kompetanse
- beskrivelse av rutine og organisering av support for studenter og lærere

Vi kan ikke se at studentene tilbys opplæring i det å studere på nett. Vi kan heller ikke se noen beskrivelse av rutiner for teknisk support for studenter og lærere. Vi leser at elevene på nett får brukerstøtte på samme måte som ordinære elever, men leser ikke hva dette innebærer. Hva er responstiden? Hvilken support og brukerstøtte får lærere?

Når søker beskriver krav til lærernes digitale kompetanse ordlegger de seg slik:

«Fagleg ansvarleg og faglærarar skal ha god kjennskap til bruk og rettleiing i dei ulike digitale verktøya fagskulen nyttar; både teknisk utstyr og programvare. Det gjeld bruk av officepakken, læringsplattform, nettbaserte ressursar og databaser. Det er eit krav at lærarane er så trygge digitale brukarar at dei kan vera studentane til hjelp! Skulen gjev opplæring til faglærarne både individuelt og ved interne kurs. Behova vert fanga opp gjennom årleg kartlegging.»

Dette er gode krav. Men i tillegg legger NOKUT vekt på behovet for kompetanse innen nettpedagogikk, altså det å undervise på nett. Det er ikke nok å beherske verktøy, læringsplattform og programvare, selv om dette er viktig. Vi ser derfor ikke at kravet er tilstrekkelig oppfylt.

Det går heller ikke fram at lærere har denne delen av det som i NOKUTs veiledning beskrives som digital kompetanse. Vi ba i et må-punkt om at undervisningspersonalets digitale kompetanse måtte dokumenteres gjennom enten å beskrive lang erfaring og praksis med undervisning på nett, eller gjennom dokumentasjon av gjennomførte formelle emner og kurs. Det søker skriver om lærernes digitale kompetanse i merknad til oversikt over personalets kompetanse er følgende:

«Alle fast tilsette er røynde brukarar av standardprogram og digital læringsplattform. E-koordinator og IT-support er disponibelt for fagskulen. Fagleg ansvarleg Marianne M har også vore e-koordinator på skulen, og Bjarte J har hatt utviklingsoppgåver knytt til IT og ulike program.»

Vi understreker at det å ha erfaring med bruk av ulike program og læringsplattform ikke nødvendigvis innebærer erfaring med undervisning på nett. Ikke heller erfaring med IT-utviklingsoppgaver. Og hva inneholder arbeidet som e-koordinator? Dette er ikke beskrevet. I faglærernes CV-er er det ikke beskrevet erfaring med nettpedagogikk eller dokumenterte gjennomførte kurs slik vi har etterspurt. Skolen oppgir å gi interne kurs, men det er ikke beskrevet at noen av lærerne har gjennomført noe slikt i tabellen over undervisningspersonell.

Konklusjon

Nei, alle kravene er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- gi studentene tilstrekkelig opplæring i det å studere på nett, og dokumentere denne opplæringen
- beskrive rutiner og responstid i forbindelse med support og brukerstøtte til elever og lærere
- i kompetansekrav til lærerne beskrive behovet for en digital kompetanse som også innbefatter kompetanse i nettpedagogikk
- beskrive faglærernes digitale kompetanse på en mer utfyllende måte, eller tilby lærerne kurs i utvikling av denne kompetansen og dokumentere dette. Kurset må gi lærerne en god innføring i nettpedagogikk.

Tilbyder bør dokumentere digital kompetanse hos faglig ansvarlig gjennom enten å beskrive lang erfaring og praksis med undervisning på nett, eller gjennom dokumentasjon av gjennomførte formelle emner eller kurs.

3.3 Endelig konklusjon fra sakkyndig komité

Utdanningen anbefales ikke godkjent.

Tilbyder må

- gi studentene tilstrekkelig opplæring i det å studere på nett, og dokumentere denne opplæringen
- beskrive rutiner og responstid i forbindelse med support og brukerstøtte til elever og lærere
- i kompetansekrav til lærerne beskrive behovet for en digital kompetanse som også innbefatter kompetanse i nettpedagogikk
- beskrive faglærernes digitale kompetanse på en mer utfyllende måte, eller tilby lærerne kurs i utvikling av denne kompetansen og dokumentere dette. Kurset må gi lærerne en god innføring i nettpedagogikk.

Tilbyder bør dokumentere digital kompetanse hos faglig ansvarlig gjennom enten å beskrive lang erfaring og praksis med undervisning på nett, eller gjennom dokumentasjon på gjennomførte formelle emner eller kurs.

3.4 NOKUTs tilleggsvurdering

I tilsvaret datert 28. august 2015, har tilbyder gitt tilbakemeldinger som angår utdanningens status som nettbasert med samlinger eller stedbasert, og spørsmål om de organisatoriske ukklarhetene rundt strukturer for utdanningsinstitusjonen.

Vurdering av punkt 1.1 i tilsvaret: Om utdanningen skal vurderes som stedbasert eller nettbasert med samlinger

Utdanningen *psykisk helsearbeid og rusarbeid* er ikke en stedbasert utdanning. Vi registrerer at tilbyder anser utdanningen *psykisk helsearbeid og rusarbeid* som stedbasert med nettstøtte. Det er ikke et krav at tilbyder må følge NOKUTs terminologi, men vi vil likevel understreke at vi anbefaler det.

Når NOKUT mottar en søknad som etter vår definisjon ser ut til å være nettbasert, må vi involvere en sakkyndig som er ekspert på nettutdanning i vurderingen av utdanningen, slik at vi kan få tilbakemelding på om utdanningen bør vurderes som nettbasert (eventuelt med samlinger) eller stedbasert. Vi anser at tilnærmet alle utdanninger i Norge i dag er nettstøttet i større eller mindre grad, men når dere skriver i studieplanen at om lag halvparten av undervisningen blir gitt via elektronisk læringsplattform, anser vi denne delen som så vesentlig at vi må involvere en sakkyndig netteksperter for å kvalitetssikre utdanningen.

Både NOKUT og de sakkyndige anser utdanningen som nettbasert utdanning med samlinger, og søknaden er dermed vurdert deretter.

Vurdering av punkt 1.1 i tilsvaret: Om forholdene rundt skolen

Tilbyder har i sitt tilsvaret lagt ved et nytt organisasjonskart. Organisasjonskartet er det samme som vises på side to i beskrivelsen av tilbyders kvalitetssikringssystem. Det er fortsatt uklart hvem som er tilbyder i organisasjonskartet vedlagt tilsvaret, ettersom det først fremgår at dokumentet angir «Styringssystemet for Fagskolane i Hordaland», mens «Fagskolane i Hordaland» er fraværende i organisasjonskartet som følger. Derimot ser det ut til at tilbyder er «Hordaland fagskulestyre» i organisasjonskartet. Informasjonen i organisasjonskartet er misvisende, men vår forståelse av organiseringen er at tilbyder er Fagskolene i Hordaland og at fagskolen er delt i tre underordnede enheter, Bergen tekniske fagskole, Bergen maritime fagskole og Hordaland helsefagskole, som igjen har en rekke studiesteder under seg.

Noe av ukklarhetene rundt de organisatoriske forholdene kan skyldes at tilbyder omtaler styret sitt med et eget navn. Det vil sannsynligvis være oppklarende om tilbyder lar være å ha et eget navn på styret.

Det vises av organisasjonskartet at «Hordaland fagskulestyre» har ansvar for fagskolene Bergen tekniske fagskole, Hordaland helsefagskole og Bergen maritime fagskole. Videre fremgår det at studiestedene Voss, Hjeltnes og Fusa/Austevoll ligger under Bergen tekniske fagskole, og at studiestedet Austevoll ligger under Bergen maritime fagskole.

I organisasjonskartet er det ikke spesifisert hvilke studiesteder som ligger under Hordaland helsefagskole. Det kan se ut som om to av studiestedene det er søkt om godkjenning for ligger under

Bergen tekniske fagskole, mens et tredje studiested er oppgitt å være Bergen tekniske fagskole (som ikke vises som et eget studiested i organisasjonskartet). Det er ikke redegjort for den organisatoriske plasseringen av de fem øvrige studiestedene det er søkt om godkjenning for. Tilbyder har i en e-post av 23. februar 2015 ettersendt informasjon om hvilke studiesteder som ligger under Hordaland helsefagskole. Denne listen inkluderer syv av de åtte studiestedene det er søkt om godkjenning for. Tilbyder må redegjøre bedre for den organisatoriske plasseringen av studiestedene i sitt organisasjonskart. Dersom Bergen tekniske fagskole, Hordaland helsefagskole og Bergen maritime fagskole benytter flere av de samme studiestedene, må dette fremgå av organisasjonskartet.

Tilbyder har ikke lagt ved styrevedtekter i sin søknad, men det er lagt ved et dokument som viser at Hordaland fylkeskommune har vedtatt endringer i styrevedtektene. NOKUT kan ikke vurdere om de grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning fortsatt er tilfredsstillende, uten at tilbyder har lagt ved vedtatte styrevedtekter.

Vi ber om at følgende sendes NOKUT senest **15. november 2015**:

- Tilbakemelding om organisatoriske forhold som inkluderer en ryddig oppstilling av hvilken utdanning som er under hvilken tilbyder, fagskole og tilhørende studiested
- Vedtatte styrevedtekter

Vi gjør oppmerksom på at nye søknad med tilsvarende uklarheter rundt organisatoriske forhold vil bli avvist.

4 Vedtak

NOKUT ved direktøren anser ikke de faglige kravene for godkjenning av utdanningen *fagskuletilbod i psykisk helsearbeid og rusarbeid*, 60 fagskolepoeng nettbasert undervisning med samlinger, ved Hordaland fagskulestyre som oppfylt. Vi avslår derfor søknaden.

Vedtaket er fattet med hjemmel i

- lov om fagskoleutdanning § 2
- forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 5-1 (1) (heretter NOKUT-forskriften)

5 Dokumentasjon

Rapporten er skrevet på bakgrunn av

- søknad datert 15. februar 2015, NOKUTs saksnummer 15/136-1
- tilsvaret datert 28. august 2015, NOKUTs saksnummer 15/136-16

Vedlegg 1:

Sakkyndig komité

Kravene til sakkyndige står oppført i fagskoletilsynsforskriften kapittel 2. De sakkyndige skal vurdere om søknaden oppfyller kravene for godkjenning av fagskoleutdanning, jf. fagskoletilsynsforskriften kapittel 3.

Den sakkyndige komité har bestått av følgende medlemmer:

- **Høgskolelektor Hilde Løseth, Høgskolen i Bergen (HiB)**
Løseth er høgskolelektor ved institutt for sosialfag og vernepleie, HiB. Hun har arbeidet med videreutdanningene i psykisk helsearbeid og rusproblematikk og psykisk helse siden 2002. Løseth har mastergrad i sykepleievitenskap fra Universitetet i Bergen og videreutdanning i veiledning fra Haraldsplass diakonale høgskole, senter for relasjonsutvikling. Hun har arbeidet i Stiftelsen Bergensklinikkene i mer enn 10 år i ulike posisjoner direkte relatert til rusarbeid, både på lavterskelnivå og mer spesialisert i forhold til individuell – og gruppeterapi. Hun har deltatt i sykepleiefaglig veiledning under utdanningen og i løpet av arbeidsperioden ved Bergensklinikkene. Løseth har også deltatt på en rekke kurs relatert til psykiatri og rusarbeid.
- **Psykiatrisk sykepleier Ragnhild Eri, Voksenpsykiatrisk avdeling, Diakonhjemmet sykehus**
Eri er utdannet psykiatrisk sykepleier fra Høgskolen i Tromsø, er klinisk spesialist, har pedagogikk mellomfag og videreutdanning innen veiledning. Hun har jobbet ved Diakonhjemmet sykehus siden 2000, der hun blant annet har arbeidet med et prosjekt om kontakten med pårørende, og i akutt-teamet ved Vinderen Distriktpsykiatriske senter. Eri har vært hovedlærer ved videreutdanning for hjelpepleiere ved Kvaløya vgs. innen psykisk helse, og har holdt en rekke voksenopplæringskurs om arbeidsmiljø og rådgivning.
- **Direktør Eva Gjerdrum, Norgesuniversitetet**
Eva Gjerdrum er direktør ved Norgesuniversitetet (NUV). NUVs oppgaver er å fremme IKT-støttet og fleksibel høyere utdanning. Gjerdrum har erfaring med NUVs søknadsbehandling og prosjektoppfølgning med direkte relevans for kvalitetsarbeidet i slike utdanninger, og har sittet i en nasjonal ekspertgruppe med representanter fra UH-sektoren og NOKUT, som bl.a. har utarbeidet kvalitetskriterier for teknologistøttede og nettbaserte studier. Gjerdrum satt i MOOC-utvalget, som høsten 2013 og våren 2014 utarbeidet NOU 5:2014 «MOOC til Norge». Hun har vært leder og ansvarlig for e-læringsaktivitetene ved Nasjonalt senter for telemedisin ved Universitetssykehuset i Nord-Norge. Hun har også vært engasjert av Det medisinske fakultet ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, der hun har ledet arbeid med å utrede og utvikle et nytt studium i telemedisin. Før dette var hun også studieleder ved Det medisinske fakultet og prosjektleder i sentraladministrasjonen ved UiT.

Sakkyndige skal ikke ha oppgaver ved fagskolen eller ha andre tilknytninger til tilbyder som kan medføre inhabilitet. De sakkyndige har erklært at de ikke er inhabile i saken.

Søkerinstitusjonen har fått anledning til å uttale seg om NOKUTs forslag til sakkyndige, og har ingen merknader.